

SATVERSMES TIESAS TIESNESIS

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Satversmes tiesas tiesneša

Jāņa Neimaņa

ATSEVIŠĶĀS DOMAS

Rīgā 2021. gada 22. novembrī

lietā Nr. 2021-05-01

“Par Civillikuma 242. panta 5. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. un 110. pantam”.

Satversmes tiesa ar 2021. gada 4. novembra spriedumu lietā Nr. 2021-05-01 atzina Civillikuma 242. panta 5. punktu, ciktāl tas nosaka absolūtu aizliegumu par aizbildni būt personai, kura sodīta par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbību vai tās piedraudējumu, – neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 110. pantam.

1. Nepiekrītu Satversmes tiesas pieejai izdalīt noteiktus aizliegumus kā absolūtus. Tā kā par šo jautājumu jau esmu izteicies (*sk. atsevišķās domas lietās Nr. 2017-17-01, Nr. 2020-29-01 un Nr. 2020-50-01*), katrā šādā lietā nav nepieciešamības atkārtot tos pašus argumentus. Manuprāt, Satversmes tiesa veic pārspīlētu likumdošanas procesuālo kontroli, ietiecoties Saeimas iekšējās procesuālās darbības autonomijā un pārkāpjot savas kompetences robežas.

Vērtējot tiesību normas atbilstību samērīguma principam, Satversmes tiesai bija jāpārbauda, vai tajā noteiktais aizliegums ir samērīgs, t.i., vai šādam aizliegumam ir leģitīms mērķis un vai tas ir piemērots, nepieciešams un samērīgs līdzeklis šā mērķa sasniegšanai.

2. Satversmes tiesa nosprieda atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu un spēkā neesošu, “ciktāl tā nosaka absolūtu aizliegumu”. Līdzīgi tiesa ir darījusi arī citās t.s. “absolūtā aizlieguma” lietās, sākot ar lietu Nr. 2017-07-01. Tādējādi, tiesas ieskatā, apstrīdētā norma, kas paredz vienīgi aizliegumu, kādā noteiktā

daļā tomēr saglabā savu juridisko spēku un tiesisko seku iedarbību. Taču jājautā, kāda apstrīdētās normas vai normas tiesisko seku daļa paliek spēkā esoša?

Apstrīdētās normas tiesiskās sekas ir tādas, ka attiecīgās personas “nevar būt par aizbildņiem”. Šīs tiesisko seku pazīmes ir kumulatīvas un imperatīvi saistītas ar normas tiesiskā sastāva pazīmēm. Tās nav nošķiramas. Atzīstot normas tiesisko seku pazīmi “nevar būt” par spēkā neesošu, apstrīdētā norma nesaglabā citas tiesisko seku pazīmes, kas raksturotu normas tiesiskās sekas vai to iedarbību. Tādēļ tiesai bija jāatzīst apstrīdētā norma par neatbilstošu un spēkā neesošu pilnībā, nevis kādā “absolūtā aizlieguma” daļā. Tas radītu lielāku skaidrību par to, vai un kādā daļā apstrīdētā norma paliek spēkā.

Tiesnesis*

J. Neimanis

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu.*